

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden Beklentileri Ve Bu Beklentilerin Karşılama Düzeyleri

Tekin ÇELİKKAYA¹

Öz

Öğretmenlik uygulamasında sosyal bilgiler öğretmen adaylarının beklentileri ve bu beklentilerinin ne düzeyde karşılanıp karşılanmadığını incelemek amacıyla bu çalışma gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın çalışma evrenini; 2010-2011 eğitim öğretim yılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde öğrenim görmekte olan son sınıf öğretmen adayları, örnekleme ise Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan son sınıf öğretmen adayları (N=90) oluşturmaktadır. Araştırmada, varolan bir durumu betimlemeyi amaçlayan tarama modeli bir çalışma yürütülmüştür. Araştırmanın verileri Likert tipi ölçme aracı kullanılarak toplanmıştır. Araştırma verilerinin analizinde yüzde, frekans, aritmetik ortalama, t-testi ve Pearson's r değerinden yararlanılmıştır. Bu değerlere göre, öğretmen adaylarının beklentileri ve bu beklentilerinin karşılanma durumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Cinsiyet ve öğretim türü değişkenine göre bağımsız t-testine, bakılmıştır. Öğretmen adayları, öğretmenlerden, öğrencilerden, idarecilerden, danışmanlardan ve öğretmenlik uygulaması dersinden en yüksek düzeyde beklentilerle öğretmenlik uygulaması sürecine başlamaktadırlar. Öğretmen adaylarının tüm alt boyuttaki beklentileri en yüksek düzeyde olmasına karşılık, beklentilerin karşılanma düzeyi beklenenin bir alt düzeyinde gerçekleşmiştir. Beklenti düzeyinin en yüksek olduğu alt boyut öğretmenlik uygulaması dersi iken, beklentilerin en az düzeyde karşılandığı boyut ise öğrenci olmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sosyal Bilgiler, öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması, beklenti, beklentilerin karşılanma düzeyi

Abstract

This study was performed in an attempt to examine the expectations of preservice social studies teachers in the context of the teaching practice and fulfilment levels of these expectations. While the population of the study is comprised of the senior class preservice teachers receiving education at Kırşehir Ahi Evran University during the school year of 2010-2011, the sample is comprised of the senior class preservice teachers (N=90) receiving education in the Department of Primary Education Social Studies Teaching of Kırşehir Teachers College. A screening model study, which aims to describe a present situation, was conducted in the research. The data of the study were collected via a Likert-type scale. Percentage, frequency, arithmetic mean, t-test and Pearson's r value were used for the analysis of the study data. According to these values, the expectations of preservice teachers and fulfilment levels of these expectations were tried to be revealed. The independent t-test was checked in accordance with the variable of gender and teaching type. Preservice teachers start the process of teaching practice with the highest levels of expectations from teachers, students, administrators, consultants and the lesson of teaching practice. Although the expectations of preservice teachers were at the highest level in all lower dimensions, the fulfilment level of their expectations was recognised in a lower dimension than the expected. While teaching became the lower dimension with the highest level of expectation, student became the dimension where the expectations were fulfilled at the lowest level.

Keywords: Social Studies, Preservice Teachers, teaching practice, expectation, cover the expectations level

¹ Yrd.Doç.Dr. Ahi Evran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalı, İlköğretim Bölümü 40000 Kırşehir. Elektronik Posta: tcelikkaya@ahievran.edu.tr. Tel: +903862114352

Giriş

Öğretmen yetiştirme konusunda birçok ülkede kabul görmüş iki yaklaşımdan birisi kuram-uygulama, diğeri ise uygulama-kuram yaklaşımıdır. Kuram uygulama yaklaşımı, programda daha yoğun olarak verilen mesleki kuramsal bilgilerin öğretmen adayları tarafından gerçek sınıf ortamında öğrenme etkinlikleri ile ilişkilendirmesi beklentisine dayanmaktadır. Ancak formal öğrenim sürecinde öğretmen adaylarına verilen kuramsal bilgileri sistemli ve kontrollü bir şekilde pratiğe dönüştürebilmeleri için gerekli uygulama ortamı sağlanamamakta, yeterince fırsat ve zaman verilememektedir. Bu nedenlere bağlı olarak bu yaklaşım çerçevesinde yetiştirilen öğretmen adaylarının sınıf yönetimi ve disiplin, sınıfta zamanı etkin kullanma, uygun eğitim ortamları düzenleme ve kullanma, gerekli ders araç-gereci ve materyali hazırlama ve etkin kullanma, amaçlara uygun bir değerlendirme yapabilmek için doğru soru hazırlama, öğrencileri motive etme ve bireysel farklılıkları algulama vb. konularda sıklıkla sorunlar yaşadıkları görülmüştür. Uygulama-kuram yaklaşımında ise kuramsal ağırlıklı derslerden çok gerçek okul ortamı ve sınıf içinde yürütülmekte olan uygulamalara daha fazla yer ve zaman ayrılması anlayışına dayanmaktadır. Uygulamalı çalışmalar, yeni bilgi ve beceriler kazanılmasında son derece etkili etkinlikler olarak görülmektedir. Öğretmen adaylarının program çerçevesinde öğrendikleri kuramsal bilgileri gerçek eğitim ortamlarında etkili biçimde kullanabilmeleri için hizmet öncesi eğitim sürecinde yeterli düzeyde uygulama çalışmalarında yer almaları gerekir (Sarıtaş,2007:123)

Öğretmen adayları gerçek eğitim ortamlarında gereksinim duyacakları bilgi, beceri, tutum ve davranışlarla yüzleştirilmedikçe aldıkları kuramsal bilgilerin onlar için fazla bir anlam ifade etmeyeceği ve çok fazla bir işe yaramayacağı açıktır. Öğretmen adayları sınıf ortamında ihtiyaç duydukları bilgi ve becerileri ancak deneyimle öğrenilebilirler. Öğretmen eğitiminde önemli olan noktalardan birisi kuramı uygulamaya aktaracak beceri ve tutumların kazandırılmasıdır. Uygulama-kuram yaklaşımı öğretmen yetiştirme bakımından daha işlevsel bir yaklaşım olarak kabul edilmektedir. Bu düşünceden hareketle birçok ülke öğretmen yetiştirme programlarına uygulama-kuram boyutunu ekleyerek öğretmen yetiştirme programlarını yeniden yapılandırmışlardır. Çağdaş öğretmen yetiştirme modellerinde uygulama çalışmalarının önemi vurgulanarak, uygulamaya daha fazla yer verilmektedir. Daha önceleri kuramsal öğretim etkinliklerinin tamamlanmasından sonra programın sonunda yürütülen uygulama çalışmaları, günümüzde programın ilk yılından itibaren yer almakta ve programın son dönemine kadar devam etmektedir. Dünyanın birçok ülkesinde öğretmen yetiştirme anlayışında ana eğilim bu yöndedir (Sarıtaş, 2007:123-124)

Öğretim sürecinin planlayıcısı ve uygulayıcısı olması nedeniyle öğretmen, eğitim sistemi içerisinde belirgin bir öneme sahiptir. Birey ve bireylerden oluşan toplumu, biçimlendirme ve yönlendirme gücüne sahip bu meslek, insanlık tarihi boyunca önemini hiçbir dönem kaybetmemiştir. Öğretmenler, görev ve sorumluluklarında bazı değişimler olmakla birlikte eğitim sisteminin motoru olma özelliğini korumuşlardır. Bu nedenle öğretmenlerin yetiştirilmesi, eğitim sisteminin önemli bir yönünü oluşturur (Yeşil ve Çalışkan,2006:56). Dünya Bankası tarafından Türkiye'ye sağlanan bir kredi ile yürütülen Millî Eğitimi Geliştirme Projesinin (MEGP) alt bölümlerinden birisi de "Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi" bölümüydü. Projenin bu bölümü MEB - Yükseköğretim Kurulu işbirliği ile yürütülmüştür. Proje, 1 Aralık 1994 tarihinde, üç yıllık bir proje olarak başlamış, daha sonra 30 Haziran 1999'akadar uzatılmıştır. Projenin temel amacı, ilk ve ortaöğretim okullarında görev yapacak öğretmenler için, öğretmen eğitiminin kalitesinin artırılmasıdır (YÖK, 2007:44).

Eğitim Fakültesi – Uygulama Okulu İşbirliği programı, MEB / YÖK Hizmet Öncesi Öğretmen Eğitimi Projesi'nin program geliştirme kapsamında gerçekleştirdiği etkinliklerden birisidir.Bu bağlamda, proje kapsamında ayrıntılı bir doküman üretilmiş, uygulamaya yönelik olarak MEB ile YÖK arasında bir protokol imzalanmış ve 28 Temmuz 1998 tarihli bir yönerge (Öğretmen Adaylarının Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Eğitim Öğretim Kurumlarında Yapacakları Öğretmenlik Uygulamasına İlişkin Yönerge) yürürlüğe sokulmuştur.Yeni düzenleme öğretmen yetiştirme programlarında okullarda

uygulamaya ayrılan zamanı önemli ölçüde arttırmakta ve bu kapsamda öğretmen adaylarının meslekte gereksinim duyacakları öğretmenlik deneyimini gerçek ortamda yani okullarda kazanmasını öngörmektedir. Hizmet öncesi öğretmen eğitiminde okullarda uygulama etkinlikleri, öğretmen adaylarının lisans öğrenimi boyunca öğrendiği bilgi ve becerilerin bizzat okul ve sınıf ortamında uygulamaya konulması ve denenmesi açısından oldukça önemli bir aşamayı oluşturmaktadır (YÖK, 2007:45)

Öğretmen yetiştirme konusunda 1997 yılında gerçekleştirilen ve bir önceki bölümde ayrıntılı bir biçimde ortaya konulan geniş kapsamlı yeniden yapılanmanın ardından geçen sekiz yılı aşkın bir uygulamadan sonra, programların güncellenmesi ve tezsiz yüksek lisans uygulamasında yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Düzenleme, 1997-98 yapılanmasını değiştirmek değil, programların güncellenmesi ve modelin aksayan yönlerini düzenlemeye yöneliktir.

Öğretmen yetiştirme programlarındaki yeni düzenlemenin öngördüğü başlıca yeniliklerin bir kısmı şöyle sıralanmaktadır (YÖK, 2007:64):

1. Her programın özellikleri de dikkate alınarak, programların kompozisyonunda esnek bir düzenlemeye gidilmiş; alan ve alan eğitimi dersleri % 50-60, öğretmenlik meslek bilgisi dersleri % 25-30 ve genel kültür dersleri % 15-20 oranlarında olacak biçimde belirlenmiştir
2. Öğretmen adaylarına; birleştirilmiş sınıflarda, köylerde ve YİBO'larda öğretmenlik uygulaması yapabilme fırsatı verilmiştir.

Programlar incelendiğinde; öğretmenlik meslek dersleriyle ilgili olarak şu noktalar dikkati çekmektedir (YÖK, 2007:65). Öğretmenlik meslek derslerinde bazı değişiklikler yapılmış, bazı derslerin de kredileri değiştirilmiştir. Genel olarak ders sayısı ve kredi miktarı aynı kalmakla birlikte, uygulama okulları bulmada yaşanan sorunlar nedeniyle, Eğitim Fakültesi Dekanlıklarının talepleri doğrultusunda, okul deneyimi ders saatleri azaltılmıştır. Eğitim fakültelerinin yeniden yapılanmasıyla birlikte fakülte – okul işbirliği zorunlu hale getirilmiş ve sosyal bilgiler öğretmen adaylarının yedinci ve sekizinci yarıyıllarda olmak üzere öğrenimleri süresince toplam iki yarıyıl uygulama okullarında bulunmaları istenmiştir.

Okul Deneyimi (1/4/3), ve Öğretmenlik Uygulaması (2/6/5) dersleri aracılığıyla öğrenciler, hizmet öncesi eğitim süreçlerinde, öğretmenlik mesleğini daha yakından tanımaktadırlar. Bunlar arasında Okul Deneyimi dersi öğretmenin ve bir öğrencinin okuldaki bir gününü gözlemleme, Öğretmenlik Uygulaması ise uygulamaya dönük ders niteliğindedir. Bu dersleri diğer derslerden ayıran en önemli özelliği haftanın bir gününde belirlenmiş bir okulda uygulamalı olarak yürütülüyor olmasıdır. Bu dersler sayesinde öğretmen adayları mesleğe başlamadan hemen önce atandıkları zaman nasıl bir durumla karşı karşıya kalacaklarını, 3 yıl boyunca öğrenmiş oldukları bilgilerinin doğruluk derecesini test etme imkanı elde etmektedirler.

Okul uygulamaları hizmet öncesi öğretmen eğitiminin temel bir unsurudur. Uygulama yapmak, yeni mesleki bilgi ve becerilerin kazanılmasında son derece etkili olmaktadır. Çünkü, öğretmen adaylarının fakültede edindikleri kuramsal bilgileri, okul ortamında etkili, verimli ve doğru bir şekilde kullanabilmeleri ancak hizmet öncesinde yeterli uygulama imkânı bulmaları ile mümkündür (Harmandar ve Diğerleri, 2000:1).

Okul Deneyimi ve Öğretmenlik uygulaması dersleri ile, öğretmen adayları; okulun örgütsel yapısını, işleyişini ve öğretmenliği sistemli bir yaklaşımla tanımakta, okulun yönetimi ve okuldaki işler ile okulda bulunan kaynaklara ilişkin bilgi sahibi olmakta ayrıca sınıf ortamında ve okuldaki diğer faaliyetleri de tanımaktadırlar. Bu ders kapsamında yer alması önerilen başlıca etkinlikler; **Okul Deneyimi dersi çevresinde;** Öğretmenin ve bir öğrencinin okuldaki bir gününü gözlemleme, öğretmenin bir dersi işlerken dersi nasıl düzenlediğini, dersi hangi aşamalara böldüğünü, öğretim

yöntem ve tekniklerini nasıl uyguladığını, derste ne tür etkinliklerden yararlandığını, dersin yönetimi için ve sınıfın kontrolü için öğretmenin neler yaptığını, öğretmenin dersi nasıl bitirdiğini ve öğrenci çalışmalarını nasıl değerlendirdiğini gözleme, okulun örgüt yapısını, okul müdürünün görevini nasıl yaptığını ve okulun içinde yer aldığı toplumla ilişkilerini inceleme, okul deneyimi çalışmalarını yansıtan portfolyo hazırlamadır. **Öğretmenlik Uygulaması;** Her hafta bir günlük plan hazırlama, hazırlanan planı uygulama, uygulamanın okuldaki öğretmen, öğretim elemanı ve uygulama öğrencisi tarafından değerlendirilmesi, değerlendirmeler doğrultusunda düzeltmelerin yapılması ve tekrar uygulama yapılması, portfolyo hazırlamadır.

Uygulama sürecinde öğretmen adaylarına, uygulama süreci ile ilgili açıklamalar yapılmalı, adaylar karşılıklı görev ve sorumluluklar hakkında bilgilendirilmeli, karşılaşılan güçlükleri aşmada onlara yardımcı olunmalı, yapabilecekleri yanlışlar karşısında hoşgörülü davranılmalıdır. Ayrıca bu yanlışlıklarla ilgili olarak düzeltme çalışmalarında bulunulmalı, gerektiğinde yönlendirmeler yapılmalı, kendi davranışları ile onlara örnek olunmalıdır. Aday öğretmenlerin öğretmenlik uygulaması dersinden en iyi şekilde yararlanabilmesi için ilgili kişi ve kurumlarla işbirliği yapılmalıdır.

Bu açıklamalar ışığında uygulama yapan kişi olarak öğretmenlik uygulaması dersine katılan öğretmen adaylarının; öğretmen, öğrenci, idareci, danışman ve öğretmenlik uygulaması dersinden beklentilerle sürece başladıkları söylenebilir. Ders sürecinin çağdaş ve bilimsel bir zemine oturtulması ve aday öğretmenlerin bu süreçten en iyi şekilde yararlanabilmeleri, onların beklentilerinin doğru belirlenmesi ve bu beklentilerin olabildiğince karşılanması ile doğrudan ilişkilidir. Ders sürecinin, öğretmen adaylarının beklentileri de dikkate alınarak düzenlenmesi, hem verimliliğin hem de çağdaşlık ve bilimselliğin önemli bir gereğidir. Bu nedenle öğretmenlik uygulaması dersinin planlanması, yürütülmesi ve değerlendirilmesinde temel ölçütlerden biri olarak kullanılmak üzere; öğretmen adaylarının öğretim sürecinden beklentilerinin ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerinin doğru olarak belirlenmesi önemlidir.

Bu araştırma genel olarak Öğretmenlik Uygulaması dersinin verimli olarak geçmesi için öğretmen adaylarının bu süreç içerisinde hangi beklentilere sahip olduklarını belirlemek ve bu beklentilerinin ne düzeyde karşılandığını belirlemek üzere yapılmıştır. Bu durumların belirlenmesi uygulama okullarında yürütülen öğrenme-öğretme sürecinin daha etkili ve verimli hale getirilmesi için yapılabilecek düzenlemelere yol gösterecektir. Buna göre öğretmen yetiştirme süreci; öğrencilerin bakışı ihtiyaçları ve beklentileri gibi yönlerden değerlendirilmeli ve elde edilen sonuçlar çerçevesinde yeni düzenlemeler yapılmalıdır.

Araştırmada şu sorulara yanıt aranmıştır:

- 1.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersi sürecinde; öğretmenlerden, öğrencilerden, idarecilerinden, danışmanlarından ve öğretmenlik uygulaması dersinden beklenti düzeyleri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri nedir?
- 2.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeyleri cinsiyete ve öğretim türüne göre farklılaşmakta mıdır?
- 3.Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden beklentileri ve bu beklentilerin karşılanma düzeylerinin alt boyutları arasında anlamlı farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, değişkenler arasındaki ilişkileri incelemeye yönelik niceliksel ve ilişkisel bir çalışmadır. Araştırmanın verileri Likert tipi ölçme aracı kullanılarak toplanmıştır. Araştırmanın verileri yüzde, frekans, aritmetik ortalama, t-testi ve Pearson's r değerinden yararlanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evrenini; 2010-2011 eğitim öğretim yılında Kırşehir Ahi Evran Üniversitesinde öğrenim görmekte olan son sınıf öğretmen adayları, örneklemini ise Kırşehir Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Anabilim Dalında öğrenim görmekte olan son sınıf öğretmen adayları oluşturmaktadır. Araştırmada, var olan bir durumu betimlemeyi amaçlayan tarama modeli bir çalışma yürütülmüştür. Karasar (1999), tarama modelini, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu şekliyle betimlemek olarak tanımlamaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden beklentileri ve bu beklentilerinin karşılanma düzeyini belirlemek için, 2009-2010 öğretim yılında Kırşehir Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Bölümünde okuyan 110 öğretmen adayına "Öğretmenlik uygulaması dersinden beklentileriniz nedir?" şeklinde açık uçlu soru sorulmuştur. Öğrencilerin verdikleri cevapların içeriği doğrultusunda ölçeği oluşturan maddeler " öğretmenlerden, öğrencilerden, idarecilerden, danışmanlardan ve öğretmenlik uygulaması dersinden" olmak üzere 5 alt başlık altında toplanmıştır. Bu maddeler 5 ayrı başlık altında toplam 46 maddeden oluşan araştırmada kullanılacak olan ölçeği oluşturmuştur. Bu ölçme aracının güvenilirlik analizi uygulaması (n=110) sonucunda testin Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısı ,925 olarak bulunmuştur. Buna göre 5 alt başlık altında toplanan ölçekte yer alan maddelerin; 12'si öğretmenlerden beklenti; 6'sı öğrencilerden beklenti; 7'si idarecilerden beklenti; 6'sı danışmanlardan beklenti ve 15'i de öğretmenlik uygulaması dersinden beklentiye aittir.46 maddeden oluşan etkinlik ölçeği, 1-5 arası puanlanan Likert tipi bir ölçek olup, elde edilen ortalama puanların derecelendirilmesi ve yorumlanmasında; 5- 4,20 "her zaman", 4,19-3,40 "sık sık", 3,39-2,60 "ara sıra", 2,59-1,80 "seyrek ", 1,79-1 "hiçbir zaman" puan aralıkları temel alınmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular aynı fakülte ve bölümün 2010-2011 yılında öğrenim gören son sınıf öğrencilerinden elde edilmiştir. Beklentilerin karşılanma düzeyini belirleme de ise aynı ölçek kullanılmış olup yalnızca cevap seçenekleri "tamamen karşılandı", "sık sık karşılandı", "ara sıra karşılandı", "seyrek karşılandı" ve "hiçbir zaman karşılanmadı" şeklinde değiştirilmiştir.

Ölçek formunda geçen kavramların daha iyi anlaşılması için aşağıda tanımları verilmiştir.

Aday Öğretmen : Öğretmenlik uygulaması dersi çerçevesinde ilköğretim okullarında uygulama yapan Eğitim Fakültesi Sosyal Bilgiler Öğretmenliği bölümü son sınıf öğrencileri.

Öğretmen: Uygulama yapılan okullarda öğretmen adaylarına rehberlik eden Sosyal Bilgiler Öğretmeni

Öğrenci: Uygulama yapılan okullardaki 6,7 ve 8.sınıf ilköğretim öğrencileri

İdareci: Uygulama yapılan okulların müdür ve müdür yardımcıları

Danışman: Aday öğretmenleri, Öğretmenlik Uygulaması dersine götüren ve çalışmalarını denetleyen Eğitim Fakültesinde görevli öğretim elemanı.

Öğretmenlik Uygulaması Dersi: Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencilerinin aldıkları ve belirlenen okullara haftanın bir günü gidip uygulama yaptıkları ders.

Beklenti: Öğretmen adaylarının Öğretmenlik Uygulaması dersi ile ilgili öğretmenlerden, öğrencilerden, idarecilerden, danışmanlardan ve öğretmenlik uygulaması dersi boyutlarındaki istekleri.

Verilerin Analizi

Ölçek, 90 öğretmen adayına uygulandıktan sonra elde edilen veriler bilgisayar ortamına aktarılmış ve verilerin analizinde SPSS 15 (Statistical Packet for Social Sciences) istatistik programı kullanılmıştır. Ölçekte, öğretmen adaylarının beklentilerini ve bu beklentilerin karşılanma derecelerini ortaya koymak amacıyla aritmetik ortalamalar, standart sapmalar ve t değerleri alınmış olup yorumlar aritmetik ortalama üzerinden yapılmıştır. Bu değerlere göre, öğretmen adaylarının beklentileri ve bu beklentilerinin karşılanma durumları ortaya konulmaya çalışılmıştır. Cinsiyet ve öğretim türü değişkenine göre bağımsız t-testine, bakılmıştır. Bu ölçekte bir maddeden alınabilecek en yüksek puan

5, en düşük puan ise 1'dir. Diğer taraftan, anlamlılık testlerinde $p < ,05$ düzeyi anlamlılık için yeterli görülmüştür.

Bulgular

Araştırma grubuna giren öğretmen adaylarına ilişkin demografik özellikler Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1.

Araştırmaya Katılan Öğretmen Adaylarının Demografik Özellikleri

		Bay	Bayan	Toplam
Cinsiyet	<i>f</i>	52	38	90
	%	57,8	42,2	100
		Normal Öğretim	İkinci Öğretim	Toplam
Öğretim Türü	<i>f</i>	60	30	90
	%	66,7	33,3	100

Araştırma grubu, 52 (% 57,8) bay ve 41 (% 42,2) bayan olmak üzere toplam 90 öğretmen adayından oluşmaktadır. Öğretim türlerine göre öğretmen adaylarının, 60'ı (%66,7) normal öğretim, 30'u (%33,3) ikinci öğretimde öğrenim görmektedirler.

Araştırmanın birinci sorusuna yanıt verebilmek için, 5 alt başlık altında toplanan beklentiler ve bu beklentilerin karşılanma durumları verilmiştir.

Tablo 2'de öğretmen adaylarının öğretmenlerden beklentilerine ve beklentilerinin karşılanma durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 2 incelendiğinde öğretmenlerden beklenti düzeyi $\bar{x}=4,82$ ile 4,31 arasında değişmektedir. Öğretmen adaylarının en yüksek beklenti içerisinde oldukları durum "öğretmenlerin güler yüzlü ve güven verici bir şekilde kendileriyle ilişki kurmaları" iken; en düşük beklenti içerisinde oldukları durum "konuya uygun öğretim yöntemi seçmede yardımcı olmaları" olmuştur. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin ortalama ise $\bar{X}=4,24$ ile 3,36 arasında değişmektedir. Karşılanma düzeyinde en yüksek beklenti "beni, bir öğretmen gibi kabul etmelerini ve kişiliğime saygı duymaları" iken; en alt düzeyde karşılanan beklenti ise "okulda yapılan eğitsel ve sosyal etkinlikleri organize etmede öğretmene düşen roller öğretme konusunda yardımcı olmaları" olmuştur. Öğretmen adaylarının öğretmenlerden beklentilerine ilişkin genel ortalama 4,55 iken, karşılanma düzeyine ilişkin genel ortalama ise 3,83'tür.

Tablo 2.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlerden Beklentilerine ve Beklentilerinin Karşılanma Durumuna İlişkin Bulgular

ÖĞRETMENLERDENBEKLERİM	Karşılaştırma Grubu	\bar{X}	Ss	t
1....öğrencilerle ve okul idaresiyle ilişkiler konusunda bizleri bilgilendirmelerini...	Beklenen	4,58	,71	-5,020
	Karşılanan	3,85	1,18	
2....beni, bir öğretmen gibi kabul etmelerini ve kişiliğime saygı duymalarını...	Beklenen	4,73	,53	-3,805
	Karşılanan	4,24	1,09	
3....mesleki sorunlar ve zorluklar hakkında bana bilgi vermede istekli olmalarını...	Beklenen	4,63	,56	-4,911
	Karşılanan	3,94	1,20	

4...güler yüzlü ve güven verici bir şekilde bizlerle ilişki kurmalarını...	Beklenen	4,82	,41	-5,884
	Karşılanan	4,14	1,01	
5...bireysel olarak düştüğümüz hatalara karşı uyarılarını demokratik yollarla yapmalarını...	Beklenen	4,76	,52	-5,378
	Karşılanan	4,14	,96	
6...davranışları ile bize iyi birer örnek olmalarını...	Beklenen	4,64	,62	-4,050
	Karşılanan	4,10	1,11	
7...öğrencilerin eğitim etkinliklerine aktif katılımlarını sağlayacak yöntemleri uygulamamıza imkan tanımalarını...	Beklenen	4,54	,68	-4,189
	Karşılanan	4,03	,92	
8...konuya uygun öğretim yöntemi seçmede yardımcı olmalarını...	Beklenen	4,31	,86	-3,972
	Karşılanan	3,68	1,20	
9...sınıfta zamanı etkili ve doğru kullanma becerisi geliştirmemize yardımcı olmalarını...	Beklenen	4,44	,68	-5,741
	Karşılanan	3,52	1,35	
10...öğretmen-veli görüşmelerini planlamayı, yönetmeyi ve değerlendirme konusunda yardımcı olmalarını...	Beklenen	4,33	,76	-6,120
	Karşılanan	3,50	1,04	
11...okulda yapılan eğitsel ve sosyal etkinlikleri organize etmede öğretmene düşen rolleri öğretme konusunda yardımcı olmalarını...	Beklenen	4,35	,76	-5,179
	Karşılanan	3,36	1,44	
12... bizleri ideal öğretmen profili konusunda yönlendirmesini ve model olmasını...	Beklenen	4,51	,64	-6,634
	Karşılanan	3,45	1,36	
Genel Toplam	Beklenen	4,55	,39	-7,240
	Karşılanan	3,83	,86	

SD:178; p<.05

Tablo 3'te Öğretmen adaylarının öğrencilerden beklentilerine ve beklentilerinin karşılanma durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerden beklenti düzeyi $\bar{X}=4,74$ ile 4,17 arasında değişmektedir. Öğretmen adaylarının en yüksek beklenti içerisinde oldukları durum "öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılmaları" iken; en düşük beklenti içerisinde oldukları durum "okul ve öğretmenlerle ilgili bize tanıtıcı bilgi vermeleri" olmuştur. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin ortalama ise $\bar{X}=3,80$ ile 3,50 arasında değişmektedir. Karşılanma düzeyinde en yüksek beklenti "kendilerini tanımamız konusunda bizlere yardımcı olmaları" iken; en alt düzeyde karşılanan beklenti ise "bizleri kendi öğretmenleriymiş gibi kabul etmeleri" olmuştur. Öğretmen adaylarının öğrenciden beklentilerine ilişkin genel ortalama 4,52 iken, karşılanma düzeyine ilişkin genel ortalama ise 3,66'dır.

Tablo 3.

Öğretmen Adaylarının Öğrencilerden Beklentilerine ve Beklentilerinin Karşılanma Durumuna İlişkin Bulgular

ÖĞRENCİLERDENBEKLERİM.	Karşılaştırma Grubu	\bar{X}	Ss	t
13...derslerle ilgili sorular sorarak bizlerden yararlanmaya çalışmalarını...	Beklenen	4,55	,68	-6,132
	Karşılanan	3,65	1,21	
14...okul ve öğretmenlerle ilgili konularda bize tanıtıcı bilgi vermelerini...	Beklenen	4,17	1,00	-3,118
	Karşılanan	3,70	1,05	

15...bizleri kendi öğretmenleriymiş gibi kabul etmelerini...	Beklenen	4,41	,88	-5,217
	Karşılanan	3,50	1,40	
16...derslere istekli girmelerini ve öğrenmeye meraklı olmalarını...	Beklenen	4,60	,65	-6,734
	Karşılanan	3,62	1,33	
17...kendilerini tanımamız konusunda bizlere yardımcı olmalarını...	Beklenen	4,56	,63	-5,165
	Karşılanan	3,80	1,25	
18...öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılmalarını...	Beklenen	4,74	,57	-7,113
	Karşılanan	3,68	1,28	
Genel Toplam	Beklenen	4,52	,45	-7,407
	Karşılanan	3,66	1,00	

SD:178; p<.05

Tablo 4'de öğretmen adaylarının idarecilerden beklentilerine ve beklentilerinin karşılanma durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 4 incelendiğinde idarecilerden beklenti düzeyi $\bar{X}=4,73$ ile 4,38 arasında değişmektedir.Öğretmen adaylarının en yüksek beklenti içerisinde oldukları durum "bizimle, güler yüzlü ve hoşgörü ile ilişkiler kurmaya istekli olmaları" iken; en düşük beklenti içerisinde oldukları durum "kendilerine karşı görev ve sorumluluklarımız konusunda bizleri bilgilendirmeleri" olmuştur. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin ortalama ise $\bar{X}=3,92$ ile 3,53 arasında değişmektedir. Karşılanma düzeyinde en yüksek beklenti "teneffüslerde dinlenebileceğimiz bir ortam ayarlamaları" iken; en alt düzeyde karşılanan beklenti ise en az beklenti içinde oldukları durum olmuştur.Öğretmen adaylarının idareciden beklentilerine ilişkin genel ortalama 4,57 iken, karşılanma düzeyine ilişkin genel ortalama ise 3,69'dur.

Tablo 4.

Öğretmen Adaylarının İdarecilerden Beklentilerine ve Beklentilerinin Karşılanma Durumuna İlişkin Bulgular

İDARECİLERDEN (MÜDÜR,MÜDÜR YRD.)BEKLERİM.	Karşılaştırma Grubu	\bar{X}	Ss	t
19...okulun yapısı ve işleyişi hakkında bizleri bilgilendirmelerini...	Beklenen	4,46	,81	-5,711
	Karşılanan	3,61	1,16	
20...kendilerine karşı görev ve sorumluluklarımız konusunda bizleri bilgilendirmelerini.	Beklenen	4,38	,80	-5,711
	Karşılanan	3,53	1,17	
21...deneyim sürecinde karşılaştığımız sorunları aşmamızda yardımcı olmaya istekli bulunmalarını...	Beklenen	4,56	,60	-7,103
	Karşılanan	3,55	1,20	
22...bizimle, güler yüzlü ve hoşgörü ile ilişkiler kurmaya istekli olmalarını...	Beklenen	4,73	,49	-6,310
	Karşılanan	3,90	1,15	
23...teneffüslerde dinlenebileceğimiz bir ortam ayarlamalarını...	Beklenen	4,61	,64	-5,290
	Karşılanan	3,92	1,05	
24...öğrenci, öğretmen ve yöneticilerle iyi ilişkiler kurmamız için gerekli düzenlemeleri yapmalarını...	Beklenen	4,64	,54	-7,120
	Karşılanan	3,63	1,23	
25...öğrencileri aday öğretmenlere nasıl davranmaları gerektiği konusunda bilgilendirilmesi...	Beklenen	4,62	,69	-5,919
	Karşılanan	3,72	1,26	
Genel Toplam	Beklenen	4,57	,45	-8,179
	Karşılanan	3,69	,91	

SD:178; p<.05

Tablo 5'te öğretmen adaylarının danışmandan beklentilerine ve beklentilerinin karşılanma durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 5 incelendiğinde danışmanlardan beklenti düzeyi $\bar{X}=4,72$ ile 4,40 arasında değişmektedir. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin ortalama ise $\bar{X}=3,86$ ile 3,57 arasında değişmektedir. Öğretmen adaylarının en yüksek beklenti içerisinde oldukları ve bu beklentilerinin karşılanma durumu aynı ifade olup “öğretmenlik uygulaması dersinin amacı, işleyişi ve kendilerinden beklenen davranışlar hakkında kendilerini bilgilendirmeleri” iken; en düşük beklenti içerisinde oldukları durum ve en alt düzeyde karşılanan beklenti ise aynı olup o da “zaman zaman toplantılar yaparak sorunlarımızı ve beklentilerimizi almaları” olmuştur. Öğretmen adaylarının danışmandan beklentilerine ilişkin genel ortalama 4,54 iken, karşılanma düzeyine ilişkin genel ortalama ise 3,72’dir.

Tablo 5.

Öğretmen Adaylarının Danışmanlarından Beklentilerine ve Beklentilerinin Karşılanma Durumuna İlişkin Bulgular

DANIŞMANIMIZDANBEKLERİM.	Karşılaştırma Grubu	\bar{X}	Ss	t
26...Öğretmenlik uygulaması dersinin amacı, işleyişi ve bizden beklenen davranışlar hakkında bizleri bilgilendirmelerini...	Beklenen	4,72	,56	
	Karşılanan	3,86	1,20	-6,122
27...belli aralıklarla toplantılar düzenleyerek gidişat hakkında bilgilenmelerini ve bizleri bilgilendirmelerini...	Beklenen	4,44	,78	
	Karşılanan	3,64	1,23	-5,183
28... bu dersten en iyi şekilde yararlanmamız konusunda istekli ve gayretli olmalarını...	Beklenen	4,48	,69	
	Karşılanan	3,77	1,27	-4,641
29...bu dersin bizler açısından önemine inanmalarını ve bizleri inandırmalarını...	Beklenen	4,62	,61	
	Karşılanan	3,72	1,12	-6,684
30...okul idaresi ve öğretmenlerle ilişkiler kurmada öncülük etmelerini...	Beklenen	4,57	,67	
	Karşılanan	3,77	1,13	-5,742
31...zaman zaman toplantılar yaparak sorunlarımızı ve beklentilerimizi almaların...	Beklenen	4,40	,81	
	Karşılanan	3,57	1,18	-5,402
Genel Toplam	Beklenen	4,54	,46	
	Karşılanan	3,72	,94	-7,333

SD:178; p<.05

Tablo 6’da öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden beklentilerine ve beklentilerinin karşılanma durumuna ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Tablo 6’ya baktığımızda öğretmenlik uygulaması dersinden beklenti düzeyi $\bar{X}=4,77$ ile 4,47 arasında değişmektedir. Öğretmen adaylarının en yüksek beklenti içerisinde oldukları durum “sınıfta zamanı etkili ve doğru kullanma becerimi geliştirmesini” iken; en düşük beklenti içerisinde oldukları durum “konuya ve derse uygun araç-gereçleri temin etmeyi ve kullanmayı öğrenmeyi” olmuştur. Bu beklentilerin karşılanma düzeyine ilişkin ortalama ise $\bar{X}=4,15$ ile 3,85 arasında değişmektedir. Karşılanma düzeyinde en yüksek beklenti “öğretmen-öğrenci etkileşim örneklerini yerinde görme fırsatı elde etmeyi” iken; en alt düzeyde karşılanan beklenti ise “konuya ve derse uygun material hazırlamayı öğrenmeyi” olmuştur. Öğretmen adaylarının öğretmenlik uygulaması dersinden beklentilerine ilişkin genel ortalama 4,64 iken, karşılanma düzeyine ilişkin genel ortalama ise 4,04’tür.

Tablo 6.

Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden Beklentilerine ve Beklentilerinin Karşılama Durumuna İlişkin Bulgular

ÖĞRETMENLİK UYGULAMASI DERSİNDENBEKLERİM.	Karşılaştırma Grubu	\bar{X}		t
			Ss	
32.... sınıfta zamanı etkili ve doğru kullanma becerimi geliştirmesini...	Beklenen	4,77	,51	-5,753
	Karşılana	4,08	1,01	
33....derse planlı girme alışkanlığı kazanmamı sağlamasını...	Beklenen	4,71	,56	-5,109
	Karşılana	4,10	,98	
34....kendime özgü bir öğretim stili geliştirmeme yardımcı olmasını...	Beklenen	4,72	,51	-5,123
	Karşılana	4,10	1,02	
35....kuramsal bilgileri pratikte kullanma imkanı oluşturmasını...	Beklenen	4,62	,64	-4,139
	Karşılana	4,05	1,06	
36....etkinlikler, konular, üniteler arasında doğru geçiş ve bağlantı kurmam konusunda pratiklik kazanmayı...	Beklenen	4,62	,64	-4,587
	Karşılana	4,01	1,08	
37....Sınıfta karşılaştığım sorunlara mantıklı çözüm önerileri geliştirebilmem konusunda yardımcı olmasını...	Beklenen	4,63	,58	-4,590
	Karşılana	4,07	,98	
38....dersi öğrenciler için ilginç ve zevkli bir etkinliğe dönüştürebilmem için fırsat oluşturmasını...	Beklenen	4,63	,60	-5,040
	Karşılana	3,94	1,14	
39....öğrencilerle sağlıklı iletişim kurmayı, geliştirmeyi ve sürdürmeyi öğrenmeyi...	Beklenen	4,65	,58	-4,525
	Karşılana	4,08	1,03	
40....sınıf yönetimi konusunda deneyim kazanmayı...	Beklenen	4,68	,48	-4,747
	Karşılana	4,13	,99	
41.konuya ve derse uygun materyal hazırlamayı öğrenmeyi.	Beklenen	4,51	,82	-4,427
	Karşılana	3,85	1,13	
42....konuya ve derse uygun araç-gereçleri temin etmeyi ve kullanmayı öğrenmeyi...	Beklenen	4,47	,85	-3,487
	Karşılana	4,01	,94	
43....okulda öğretmenlerden uymaları beklenen temel ilke ve kuralları öğrenmeyi...	Beklenen	4,71	,58	-5,847
	Karşılana	4,00	,99	
44....lisans düzeyinde aldığım eğitimi gerçek bir ortamda uygulama fırsatı elde etmeyi...	Beklenen	4,66	,54	-5,072
	Karşılana	4,03	1,05	
45....öğretmenlerin mesleki yaşamlarını yakından tanıma fırsatını elde etmeyi...	Beklenen	4,60	,71	-4,577
	Karşılana	4,01	,98	
46....öğretmen-öğrenci etkileşim örneklerini yerinde görme fırsatı elde etmeyi...	Beklenen	4,66	,67	-4,078
	Karşılana	4,15	,98	
Genel Toplam	Beklenen	4,64	,38	-6,176
	Karşılana	4,04	,84	

SD:178; p<.05

Öğretmen, Öğrenci, İdareci, Danışman ve Öğretmenlik Uygulaması Boyutlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bulgular

Tablo 7 incelendiğinde öğretmen adaylarının en yüksek beklentileri, öğretmenlik uygulaması dersinden (\bar{x} =4,64) iken, en düşük beklenti ise öğrenci (\bar{x} =4,52) boyutundadır. Benzer şekilde, beklenti alanlarından en iyi düzeyde öğretmenlik uygulaması dersi beklentileri (\bar{x} =4,04), en düşük düzeyde öğrencilerden (\bar{x} =3,66) beklentilerin karşılandığı anlaşılmaktadır. Diğer bir deyişle en yüksek beklenti en yüksek düzeyde, en düşük beklenti ise en düşük düzeyde karşılanmıştır.

Tablo 7.*Boyutlar Arası Genel Karşılaştırma*

Beklenti ve Karşılama Düzeyi Boyutları	Beklenti Düzeyi		Karşılama Düzeyi		t
	\bar{X}	Ss	\bar{X}	Ss	
Öğretmen	4,55	,39	3,83	,86	-7,240
Öğrenci	4,52	,45	3,66	1,00	-7,407
İdareci	4,57	,45	3,69	,91	-8,179
Danışman	4,54	,46	3,72	,94	-7,333
Öğretmenlik Uygulaması	4,64	,38	4,04	,84	-6,176

SD:178; p<.05

Bağımsız Değişkenlerin Bağımlı Değişkenler Üzerindeki Anlamlılıklarına İlişkin Bulgular

Araştırmanın ikinci alt problemi, "Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden beklentileri ve bu beklentilerin karşılama düzeyleri cinsiyete ve öğretim türüne göre farklılaşmakta mıdır?" olarak belirlenmişti. Bu amaçla alt boyutlar düzeyinde yapılan karşılaştırmalar t-testi analizi gerçekleştirilmiştir.

Tablo 8 incelendiğinde öğretmen adaylarının beklentilerinin alt boyutları cinsiyetlere göre karşılaştırılmıştır. Danışman ve öğretmenlik uygulaması dersi beklentileri ile cinsiyet arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Aritmetik ortalamaya baktığımızda anlamlı farklılığın her iki alt boyutta da bayların lehine olduğu görülmektedir (p <.05).

Tablo 8.*Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden Beklentileri ile Cinsiyet Arasındaki Farklılığı Gösteren t-testi Sonuçları*

Beklentiler	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öğretmenlerden	Bay	52	3,95	,89	88	-1,271	,207
	Bayan	38	3,67	,80			
Öğrencilerden	Bay	52	3,74	1,07	88	,240	,811
	Bayan	38	3,54	,90			
İdarecilerden	Bay	52	3,93	,76	88	-,792	,431
	Bayan	38	3,36	1,00			
Danışmanlardan	Bay	52	3,88	,89	88	-2,487	,015*
	Bayan	38	3,50	,98			
Öğretmenlik Uygulaması Dersinden	Bay	52	4,24	,62	88	-2,620	,010*
	Bayan	38	3,76	1,01			

*p<.05

Tablo 9 incelendiğinde öğretmen adaylarının beklentilerinin karşılama düzeyleri ile alt boyutları cinsiyetlere göre karşılaştırılmıştır. İdarecilerden ve öğretmenlik uygulaması dersi beklentileri karşılama düzeyi ile cinsiyet arasında anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Aritmetik ortalamaya baktığımızda anlamlı farklılığın her iki alt boyutta da bayların lehine olduğu görülmektedir (p <.05).

Tablo 9.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden Beklentilerin Karşılama Düzeyleri ile Cinsiyet Arasındaki Farklılığı Gösteren t-testi Sonuçları

Beklentilerin Karşılama Düzeyleri	Cinsiyet	N	\bar{X}	S	sd	t	p
Öğretmenlerden	Bay	52	3,95	,89	88	1,512	,134
	Bayan	38	3,67	,80			
Öğrencilerden	Bay	52	3,74	1,07	88	,909	,366
	Bayan	38	3,54	,90			
İdarecilerden	Bay	52	3,93	,76	88	,3,043	,003*
	Bayan	38	3,36	1,00			
Danışmanlardan	Bay	52	3,88	,89	88	1900	,061
	Bayan	38	3,50	,98			
Öğretmenlik Uygulaması Dersinden	Bay	52	4,24	,62	88	2,794	,006*
	Bayan	38	3,76	1,01			

*p<.05

Öğretmen adaylarının beklentileri ve beklentilerinin karşılama düzeyleri ile öğretim durumları arasında yapılan t testi analizi sonucunda anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. Anlamlı farklılık olmadığı için makalenin sınırlılığını da dikkate alarak tabloya yer verilmemiştir.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılama Düzeylerinin Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Dair Bulgular

Tablo 10'da görüldüğü gibi öğretmen adaylarının beklentilerinin alt boyutları arasında p<.01 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki öğretmen ile öğretmenlik uygulaması dersi beklentileri arasındadır ($r_1=,611;p<.01$). Beklentilerin karşılama düzeyindeki alt boyutlar arasında da p<.01 düzeyinde anlamlı ilişkiler bulunmuştur. En yüksek ilişki öğretmen ve öğrenciden beklenenlerin karşılama düzeyleri arasındadır ($r_2=.605;p<.01$).

Tablo 10.

Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Uygulaması Dersinden Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılama Düzeylerinin Alt Boyutları Arasındaki İlişkiye Ait Pearson Korelasyonu Analizi Sonuçları

		Öğretmen	Öğrenci	İdareci	Danışman	Öğretmenlik Uygulaması	
Öğretmen	Beklenti	r ₁	1				
	Karşılana	r ₂	1				
Öğrenci	Beklenti	r ₁	,434**	1			
	Karşılana	r ₂	,605**	1			
İdareci	Beklenti	r ₁	,597**	,306**	1		
	Karşılana	r ₂	,595**	,490**	1		
Danışman	Beklenti	r ₁	,597**	,306**	,382**	1	
	Karşılana	r ₂	,455**	,516**	,520**	1	
Öğretmenlik Uygulaması	Beklenti	r ₁	,611**	,420**	,351**	,569**	1
	Karşılana	r ₂	,415**	,411**	,594**	,482**	1

** Korelasyon p<.01 düzeyinde anlamlıdır.

Tartışma

Öğretmenlik uygulaması dersi öğretmen adaylarının üç yıllık birikimlerini değerlendirmelerine ve bu birikimleri gerçek yaşantıda pratiğe dönüştürebilmelerine olanak sağlayan bir derstir. Bu ders sürecinde öğretmen adaylarının etkin olarak yararlanabilmeleri için beklentilerinin ve bu beklentilerinin ne düzeyde karşılanabildiğinin belirlenmesi son derece önemlidir. Bu amaçla yapılan çalışmanın sonunda başlıca şu sonuçlar elde edilmiştir.

Öğretmen adayları, öğretmenlerden, öğrencilerden, idarecilerden, danışmanlardan ve öğretmenlik uygulaması dersinden en yüksek düzeyde beklentilerle öğretmenlik uygulaması sürecine başlamaktadırlar. Öğretmen adaylarının beklentilerinin yüksek olması, üç yıl boyunca öğrenilen bilgiler içerisinde karşılaşacakları durumların en iyi halinin öğretimi ve uygulama okulundaki kişi ve durumların kendileri için yeni bir durum olmasından dolayı kaynaklanmış olabilir.

Öğretmen adayları, öğretmenlerden en çok kendileriyle güler yüzlü ve güven verici bir şekilde ilişki kurmalarını beklerken bu beklentileri bir alt düzeyde gerçekleşmiştir. Yeşil ve Çalışkan (2006) tarafından yapılan çalışmada elde edilen bulguyu destekler niteliktedir. Beklenildiği gibi karşılanamamasının nedeni öğretmenler tarafından gösterilen iyi niyetin suistimal edilebileceğini düşünülmüş olmasından kaynaklanmış olabilir. Yine öğretmenlerden, okullarda yapılan eğitsel ve sosyal etkinlikleri organize etmede öğretmene düşen rolleri öğretmeleri konusundaki beklenti ise en az düzeyde karşılanmıştır. Bunun nedeni de bu görevin idareciler tarafından yapılması gerektiğinin düşünülmüş olmasından kaynaklanmış olabilir. Parker (2005) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adaylarının çoğunun (%85) uygulama öğretmeninden yeterli ve ayrıntılı dönüt alamamış olması ve alınan dönütlerin de çoğunlukla, "iyi, fena değil, bir dahaki sefere daha iyi olur" gibi dönütler olması dönüt konusunda öğretmen adaylarının ne kadar muzdarip olduklarını ortaya koymaktadır. Ayrıca öğretmen adayları "Ders işledikten sonra uygulama öğretmenimle 10 dakikalık teneffüste ayaküstü bir iki dakika görüşebildiğini bunun da hiç yeterli olmadığını ve hem uygulama öğretmenin hem de danışmanların deneyimlerini kendilerine aktaracağı ve performanslarını tartışmak için düzenlenmiş görüşme saatleri istediklerini belirtmektedir". Sılay ve Gök (2004) ile Can (2001) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adayları, öğretmenlerin ilgisiz tavırlarının kendilerini olumsuz yönde etkilediğini belirtmektedirler.

Öğretmen adayları, öğrencilerden en çok öğrenme etkinliklerine aktif olarak katılmalarını beklerken bu beklentileri bir alt düzeyde karşılanmıştır. Öğrencilerden, kendilerini öğretmenleriymiş gibi kabul etmeleri beklentisi ise en az düzeyde karşılanmıştır. Bunun nedeni olarak, öğrencilerin öğretmen adaylarını öğretmen gibi görmemeleri ve onların kendilerinin değerlendirilmesinde etkisinin olmadıklarını ve yaptırım gücü olmadıklarını bilmelerinden kaynaklanmış olabilir. Ayrıca bunun başka bir nedeni olarak da öğretmen adaylarının davranışları da gösterilebilir. Bu beklentinin tam olarak istenilen düzeyde karşılanabilmesi için öğretmenler tarafından öğrencilere gerekli uyarılar yapılabilir. Yeşil ve Çalışkan (2006) tarafından yapılan çalışma da bu bulguyu destekler niteliktedir. İngiltere'de ortaokul öğretmenliği için lisansüstü öğrenim gören adaylar, programı terk etme nedenleri arasında okullardaki rollerinin ciddiye alınmamasını göstermişlerdir (Campers ve Roper, 2000:25).

Öğretmen adayları, idarecilerden en çok öğretmenlerden bekledikleri davranışa benzer olup kendileriyle, güler yüzlü ve hoşgörülü ile ilişkiler kurulmasında istekli olmalarını beklerken bu beklentileri bir alt düzeyde karşılanmıştır. Benzer durum öğretmenlerden de beklenilmekte olup sonuç aynı olmuştur. Bunun nedeni de öğretmenlerle idarecilerin aynı şekilde düşünmüş olmalarından kaynaklanmış olabilir. İdarecilerden, kendilerine karşı görev ve sorumlulukları konusunda kendilerini bilgilendirmeleri konusundaki beklentileri en az düzeyde karşılanmıştır. Bu beklentinin düşük düzeyde karşılanmasının nedeni olarak Ünver (2003) tarafından yapılan çalışmada elde edilen "

uygulama okulu yöneticileri öğretmen adayına okulu tanıtmaya ve onu yönetim işleri hakkında bilgilendirme konularında kendilerini sorumlu tutmamaktadır” bulgusu gösterilebilir. Sılay ve Gök (2004) ile Can (2001) tarafından yapılan çalışmada elde edilen “Adayların, okulda yürütülen çalışmalar hakkında bilgilendirilmemesi ve okul yönetiminin adaylara öğretmen gibi davranmaması” bulguları bu bulguyu desteklemektedir.

Öğretmen adayları, danışmanlarından en çok, öğretmenlik uygulaması dersinin amacı, işleyişi ve kendilerinden beklenen davranışlar hakkında kendilerini bilgilendirmelerini beklerlerken bu beklentileri yine bir alt düzeyde karşılanmıştır. Yeşil ve Çalışkan (2006) tarafından yapılan çalışma bu bulguyu destekler niteliktedir. Danışmandan, zaman zaman toplantılar yaparak sorunların dinlenilmesi ve beklentilerinin dikkate alınması beklentisi ise en az düzeyde karşılanmıştır. Beklentinin düşük karşılanmasının olarak, öğretim elemanın ders yükünün fazlalığı ve akademik yayın çalışması yoğunluğundan kaynaklanmış olabilir. Parker (2005) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının çoğunun (%74) dersi planlama aşamasında uygulama öğretmeninden veya uygulama öğretim elemanından yeterli yardım alamamış olması bulguyu destekler niteliktedir. Azar (2003) tarafından yapılan çalışmada da öğretmen adayları kendilerinin yetişmelerinden sorumlu olan fakülte öğretim elemanlarının yeterince ilgilenmediklerini vurgulamaktadırlar. Bu durumu, öğretmen adaylarının şu sözleri çalışmayı destekler niteliktedir. *“Danışman öğretmenlerin gerçekten öğretmen adaylarının her sorunuyla ilgilenmesini isterim. Bu konuda danışman öğretmenler bizim ile yeterince ilgilenmiyorlar. Fakültedeki danışman hocalarımız öğrenci sayısının fazlalığı nedeniyle bizlerle ilgilenemiyorlar. Bizlerle daha fazla ilgilenmeleri, bizlerin öğretmen olarak yetişmelerinde daha çok katkı sağlayacağını düşünüyorum.”* Beklenti düzeyinin yüksek olmasını destekleyen başka bir çalışma da Duran ve Kuzu (2008) tarafından yapılan çalışmadır. Bu çalışmada uygulama teması altında toplanan görüşler incelendiğinde “uygulamanın iyi olabilmesi için sürekli danışmanlık yapılabilir” görüşünün katılımcıların tamamı tarafından dile getirildiği görülmektedir. Katılımcılar uygulamalarının sorunsuz gerçekleşmesi için gerek uygulama yaptıkları okuldaki danışmanları, gerekse dersi aldıkları uygulama öğretim elemanlarından sürekli danışmanlık beklemekte ve uygulamalarının ancak bu şekilde etkili olabileceğini düşünmektedirler. Ünver (2003) tarafından yapılan çalışmada ise öğretmen adayları, danışmandan kendilerinden ziyade uygulama öğretmenini öğretmen adayının hazır bulunuşluk düzeyi ve kişisel özellikleri (sağlık sorunu vb.) konusunda bilgilendirmelerini beklemektedirler.

Öğretmen adayları, öğretmenlik uygulaması dersinde en yüksek düzeyde sınıfta zamanı etkili ve doğru kullanma becerilerini geliştirmesini beklemek olmuşken, bu beklenti yine bir alt düzeyde karşılanmıştır. Azar (2003) tarafından yapılan çalışmada öğretmen adaylarının bu beklentisini desteklemektedir. Konuya ve derse uygun şekilde materyal hazırlamayı öğrenme beklentisi en az düzeyde karşılanmıştır. Bunun nedeni olarak öğretmenlerin dersi işlerken materyal kullanmamalarına ve fazla vakit alması ve öğrencilere butür çalışmalar yaptırılmamaktan kaynaklanmış olabilir. Sekizinci döneme konulan öğretmenlik uygulaması dersi, öğretmen adayları için hayati bir öneme sahip olan KPSS sınavı öncesine denk geldiği için öğretmen adayları öğretmenlik uygulamasına yeterince önem verememelerinden de kaynaklanmış olabilir.

Öğretmen adaylarının tüm alt boyuttaki beklentileri en yüksek düzeyde olmasına karşılık, beklentilerin karşılanma düzeyi beklenenin bir alt düzeyinde gerçekleşmiştir. Beklenti düzeyinin en yüksek olduğu alt boyut öğretmenlik uygulaması dersi iken, beklentilerin en az düzeyde karşılandığı boyut ise öğrenciler olmuştur. Sılay ve Gök (2004) tarafından yapılan çalışmada elde edilen “öğretmen adaylarının isteklerine karşı duyarsız olunması” bulgusu çalışmadaki bulguları destekler niteliktedir.

Öğretmenlik uygulaması dersinden ve danışmandan beklentileri ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu ilişkide baylar, bayanlardan daha fazla beklenti içerisindedirler. Öğretmenlik uygulaması

dersinden ve idarecilerden beklentilerin karşılanma durumu ile cinsiyet arasında anlamlı bir ilişki vardır. Bu ilişkide de bayların beklentileri bayanların beklentilerinden daha yüksek düzeyde karşılanmıştır. Ayrıca alt boyutlar arasında anlamlı ilişkiye rastlanmıştır.

Araştırma sonuçlarına ilişkin önerilerin geliştirilmesi boyutunda sadece araştırma grubundan elde edilen verilere bağlı kalınmamıştır.

- ✓ Uygulama öğretmenlerine, idarecilere fakülte tarafından bu konuyla ilgili seminer döneminde(Eylül ayı içerisinde) bir hizmet içi eğitim veya seminer verilebilir.
- ✓ Öğretmen adaylarına toplu olarak genel bir toplantı yapılarak bilgilendirme yapılabilir.
- ✓ Okul Deneyimi ve öğretmenlik uygulaması derslerinin daha da verimli olabilmesi için uygulama okulundaki bir rehber öğretmene düşen öğretmen aday sayısı azaltılabilir.(en fazla 3)
- ✓ Okul Deneyimi Dersleri ve Okullarda Uygulama Çalışmalarının sadece merkezi okullarda değil, merkez köy ya da özellikle kırsal yerleşim birimlerindeki köy ilköğretim okullarında yaptırılabilir. Bunun için öğretmen adaylarının ve fakülte öğretim elamanlarının bu okullara gidiş geliş ücretleri Millî Eğitim Müdürlüklerince karşılanabilir.
- ✓ Bu dersleri yürüten ve uygulamadan sorumlu fakülte öğretim elemanı başına düşen öğrenci sayısı daha da azaltılabilir.

Kaynakça

Azar, A.(2003), *Okul Deneyimi ve Öğretmenlik Uygulaması Derslerine İlişkin Görüşlerinin Yansımaları*, Milli Eğitim Dergisi Sayı:159

Campers, Gary N. &Roper,T(2000). "Why Students With draw from Initial Teacher Training". **Journal of Education for Teaching**, 26(1), 25.

Can,N.(2001) *Öğretmenlik Uygulamasının Yönetimi İle İlgili Yeni Düzenlemenin Getirdikleri ve Yaşanan Sorunlar*,Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 11 Bahar

Dursun, Ö.ve Kuzu,A(2008) *Öğretmenlik Uygulaması Dersinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Öğretmen Adayı ve Öğretim Elemanı Görüşleri* Selçuk Üniversitesi Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi 25, 159-178

Harmandar, M ve Diğerleri(2000). *Kâzım Karabekir Eğitim Fakültesinde "Okul Deneyimi" Uygulaması ve Sonuçlarının Değerlendirilmesi*, Millî Eğitim Dergisi, Sayı 148.Ankara.

Paker,T.(2005) *Öğretmenlik Uygulamasında Öğretmen Adaylarının Uygulama Öğretmeni ve Uygulama Öğretim Elemanının Yönlendirmesiyle İlgili Karşılaştıkları Sorunlar*, XIV. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi DENİZLİ

Sarıtaş,M.(2007) *Okul Deneyimi I Uygulamasının Aday Öğretmenlere Sağladığı Yararlar Konusundaki Görüşlerin Değerlendirilmesi*, Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, XX(1), 121-143.

Sılay,İ. ve Gök, T.,(2004) *Öğretmen Adaylarının Uygulama Okullarında Karşılaştıkları Sorunlar ve Bu Sorunları Gidermek Amacıyla Hazırlanan Öneriler Üzerine Bir Çalışma* XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, 6-9 Temmuz 2004 İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya

Ünver,G.(2003).*Öğretmenlik Uygulamasında İşbirliği: Bir Durum Çalışması* G.Ü.Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi Cilt 23(1), 87-100

Yeşil, R. ve Çalışkan, N. (2006). Okul Deneyimi I Dersinden Öğrencilerin Beklentileri ve Bu Beklentilerin Karşılama Düzeyi, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 4(1), 55-72.

YÖK, (2007). *Öğretmen Yetiştirme ve Eğitim Fakülteleri (1982-2007) (Öğretmenin Üniversitede Yetiştirilmesinin Değerlendirilmesi)*, Yükseköğretim Kurulu Yayını 2007-5

Expectations of Preservice Social Studies Teachers from the Lesson of Teaching Practice and Fulfilment Levels of These Expectations **Tekin ÇELİKKAYA**

SUMMARY

School applications, an essential element of pre-service teacher training. Application of the new acquisition of professional knowledge and skills are extremely effective. Because the teachers' theoretical knowledge gained from faculty, the school environment, effective, efficient and correct way to use a service before, but it is possible to find sufficient opportunity to practice (Harmandar and others, 2000:1).

School Experience (1/4/3), and Teaching Practice (2/6/5) students through the lessons, pre-service training process, are introduced to the teaching profession more closely. These include school experience of observing a day of the lesson the teacher and student, the practical instructive lesson Teaching Practice.

School experience and teaching practice with classes, teachers, the school's organizational structure, operation, and a systematic approach to teacher recognizes the school's management and the school works with the school becomes a knowledge of the sources also recognize all other activities in the classroom and at school.

Purpose

This research, in general, Teaching Practice course for teacher candidates to pass efficiently, which in this process and determine that they have all been made to determine how well these expectations. Determine the application of these cases carried out in schools teaching-learning process more effective and efficient way to make the arrangements will be made. Accordingly, the process of teacher education students' view, such as the needs and expectations of the new arrangements should be made within the framework of directions and the results are evaluated.

The study sought answers to the following questions:

1. Social Studies Teachers' Teaching Practice Teaching in the process, teachers, students, executives, consultants and the expectations of meeting the expectations and level of course is teaching practice?
2. Social Studies Teachers' Teaching Practice course of meeting the expectations and these expectations vary significantly with the type of education levels, gender, and Is?
3. Social Studies Teachers' Teaching Practice course of meeting the expectations and the expectations of lower levels is there a significant difference between the dimensions?

METHOD

The population of the study; 2010-2011 academic year studying at the University of Kırşehir Ahi Ervan, the senior teachers, the sample of Kırşehir Education Faculty, Department of Education Department of Elementary Social Studies teachers are receiving education and is the last class. In the research, aiming to describe a situation in which there is a working model of screening was carried out. Teachers' expectations of teaching practice and research course to determine the level of meeting the expectations of the 2009-2010 academic year studying at the Department of Kırşehir Education Faculty of Social Studies Education 110 prospective teachers' teaching practice lesson What are your expectations? "In the form of an open-ended question was asked. Students' responses to their content

of substances that make up the scale in line with "teachers, students, administrators, consultants, and the teaching practicum course," the 5 sub-grouped under the title. These substances are 5 different under the hood of a total of 46 items created a scale to be used in research. This measurement tool reliability analysis application (n = 110) Cronbach's alpha internal consistency coefficient of the test result, .925, respectively. According to this scale, the items collected under 5 sub-topics and 12 teachers' expectations, expectations of students, 6 and 7 for the expectation idarecilerden, 6, and 15 consultants in the teaching practicum course expectations are no expectations. 46-item scale of activity, 1-5 Likert-type scale and scored, the grading and interpretation of the scores obtained from the average, 5 to 4.20 is "always", 4.19 to 3.40 "frequently", 3.39 -2.60 "occasionally", 2.59 to 1.80 "sparse", 1.79 to 1 "Never" points based on intervals. The findings of the research department of the same faculty and senior students who study in 2010-2011 were obtained from the same scale used in determining the level of meeting expectations, and the answer options only "fully met", "frequently met", "occasionally met with," "rarely met" and "never met" as amended.

FINDINGS & RESULTS

Pre-service teachers, teachers in the high expectation that the situation "of teachers to establish a friendly relationship with them and reassuring manner," While the situation they are in low-expectation "to help in deciding on the method appropriate to the teaching has been". If the average level of meeting these expectations varies between 4.24 and 3.36.

High expectations of their status in pre-service teachers öğrencilerden "actively participate in learning activities", whereas the situation they are in the lowest expectations "about the school and the teachers give us the identifying information has been". If the average level of meeting these expectations varies between 3.80 and 3.50.

The high expectations that the situation in pre-service teachers idarecilerden "with us, they are willing to establish friendly relations with, and tolerance," While the situation they are in low-expectation "they inform us about the duties and responsibilities" has been. If the average level of meeting these expectations varies between 3.92 and 3.53.

Teacher candidates and consultants are in the highest expectation of meeting the expectations of the situation is the same expression, "The aim of teaching practice, to inform themselves about the functioning and behavior expected of them," While the situation they are in low-expectation and expectation is the same whether he met the lower level of the "held meetings from time to time to take our problems and our expectations" has become. Advisor regarding the expectations of teacher candidates, while the overall average of 4.54, the level of meeting the overall average of 3.72 is.

The students were in the high expectations of student teachers teaching practice status "Our ability to use class time effectively and to develop" While the situation they are in the low expectation "issue and to provide lessons and learn to use appropriate tools and supplies has been". If the average level of meeting these expectations varies between 4.15 and 3.85.

Education levels and expectations of meeting the expectations of prospective teachers and between states as a result of the t-test analysis, no significant difference was found.

Pre-service teachers' expectations of lower dimensions $p < .01$ level, significant associations were found. The relationship between the teacher with the highest expectations of teaching practice lessons ($r_1 = .611; p < .01$). Expectations of meeting at the level of sub-dimensions in the $p < .01$ level, significant associations were found. The relationship between teachers and students to meet their expectations for the highest ($r_2 = .605; p < .01$)

DISCUSSIONS & CONCLUSIONS

Teachers' lesson evaluations, and three years of teaching practice, this accumulation of knowledge into practice in real life, is a course that allows dönüştürme. Benefit from this course as an effective process for teacher candidates' expectations and what the expectations of this level is extremely important in determining karşılanabildiğinin. For this purpose, the following main results have been obtained at the end of the study.

Student teachers, teachers, students, administrators, consultants, and teaching practice lesson will begin the process of teaching practice at the highest level expectations. Pre-service teachers have high expectations, the information learned during the three years in the face in the best situations to be taught in state schools and the application of a new situation for people and situations they might have originated due to the .

Student teachers, teachers, the most cheerful and reassuring to them to establish a relationship with a lower level of these expectations was waiting for. Yesil and Caliskan (2006) Paker (2005), Can (2001), and Silay and Gök (2004) study conducted by the teachers, indifferent attitudes of the teachers state that they have negative affects.

Student teachers, students to actively participate in learning activities while waiting for most of a lower level of these expectations were met. Students are expected to accept themselves as öğretmenleriymiş met the minimum level. Yeşil and Caliskan (2006) made by the study also lends support to this finding. UK secondary school teacher candidates studying for the graduate program, among the reasons to leave the schools have demonstrated the role of receiving them seriously (Campers and Roper, 2000:25).

Student teachers, administrators most teachers expect them-like behavior, while waiting to be willing to establish friendly relations with and tolerance of a lower level of these expectations were met. Unver (2003), Can (2001), and Silay and Gök (2004) obtained from the study conducted by "the candidates, not informed about the studies carried out at the school and the school administration to act as teachers of candidates," this finding supports the findings of

Teacher candidates, most advisors, The aim of teaching practice, to inform themselves about the functioning and behavior expected of them waited in a still lower level of these expectations were met. Yesil and Caliskan (2006), Paker (2005), Azar (2003), Duran and Kuzu (2008) supports this finding on the studies.

Teacher candidates, the highest level of teaching practice lessons in the classroom scenes while waiting to develop their skills in using time efficiently and accurately, a lower level, this expectation was met again. Azar (2003) supports the finding made by the study

Teacher candidates are all the sub-dimension corresponds to the highest level of expectations, a lower than expected and reached the level to meet the expectations.

Course in teaching practice and a significant relationship between gender adviser with the expectations of the relationship vardır. Bu ladies and gentlemen are involved with more expectation. The students and administrators, the state of teaching practice of meeting expectations, there is a significant relationship between gender. This higher level of expectations in the relationship of women met the expectations of the males. In addition, no significant relationship was found between the sub-dimensions.